

ເຮສໄອວີ ແລະ ພະຍາດເອດ (HIV/AIDS)

ຮຽບຮຽງໂດຍ: ດຣ.ສຸດທິສຸກ ອິນທະວິໄລ (ຮອງອຳນວຍການ ສສສຄ)
ສຳລັບໂຮງໝໍນ້ອຍ ເມືອງຮຸນ ແຂວງ ອຸດົມໄຊ
27-30/10/2020

1. ຕົວເລກສະຖິຕິຂອງໂລກ ແລະ ປະເທດລາວ
2. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງ **HIV ແລະ AIDS**
3. ສາເຫດ **HIV/AIDS**
4. ອາການສະແດງ **HIV/AIDS**
5. ເສັ້ນທາງການຕິດຕໍ່ ແລະ ຕ່ອງໂສ້ ແຜ່ເຊື້ອ **HIV/AIDS**
6. ການປ້ອງກັນ ແລະ ວິທີການປິ່ນປົວ **HIV/AIDS**

ກິດຈະກຳກຸ່ມ

1. ຄວາມໝາຍ
ແລະ ຄວາມແຕກ
ຕ່າງ HIV/AIDS?

2. ສາເຫດ ແລະ
ອາການສະແດງມີ
ຈັກໄລຍະໆໃດ
ແດ່ HIV/AIDS?

3. ເສັ້ນທາງການ
ຕິດຕໍ່ ແລະ ຕ່ອງ
ໂສ້ແຜ່ເຊື້ອ
HIV/AIDS?

4. ການປົ່ງມະຕິ
ແລະ ວິທີການ
ປິ່ນປົວ
HIV/AIDS?

ສະຖິຕິການລະບາດຂອງເຊື້ອເຮສໄອວີ ໃນທົ່ວໂລກປີ 2017

- ລາຍງານການຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີທຳອິດ ເລີ່ມຕົ້ນໃນທົດສະວັດ 1980 ທີ່ສະຫະລັດອາເມລິກາ
- ໃນປີ 2017 ມີ 36.9 ລ້ານຄົນ ຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີໃນທົ່ວໂລກ.
- ໃນປີ 2017 ມີ 21.7 ລ້ານຄົນ ໄດ້ເຂົ້າເຖິງການປິ່ນປົວ ດ້ວຍຢາຕ້ານເຊື້ອເຮສໄອວີ
- ໃນປີ 2017 ມີ 1.8 ລ້ານຄົນ ຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີໃໝ່.
- ໃນປີ 2017 ມີ 940,000 ຄົນ ເສຍຊີວິດ ຍ້ອນການເປັນພະຍາດເອດ.
- ຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມການລະບາດມີ 77.3 ລ້ານຄົນ ຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີ.
- ຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມແຕ່ການລະບາດມີ 35.4 ຄົນ ເສຍຊີວິດຍ້ອນເປັນພະຍາດເອດ.

ສະຖິຕິການລະບາດຂອງເຊື້ອເຮສໄອວີ ໃນປະເທດລາວ ປີ 2017

- ❑ ຜູ້ຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີ ກໍລະນີທຳອິດ 1990
- ❑ ຜູ້ເປັນເປັນພະຍາດເອດ ກໍລະນີທຳອິດ 1992
- ❑ ຈຳນວນສະສົມ ຜູ້ຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີ ແລະ ເປັນພະຍາດເອດສ 1990 ຮອດເດືອນກັນຍາ

2018 ມີຄື:

- ✓ ຈຳນວນແຂວງທີ່ລາຍງານ 18
- ✓ ຈຳນວນຕົວຢ່າງເລືອກທີ່ໄດ້ກວດ 864,116
- ✓ ຈຳນວນທີ່ຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີ 11,980
- ✓ ຈຳນວນຜູ້ຕິດເຊື້ອຍັງມີຊີວິດ 9,900
- ✓ ຈຳນວນທີ່ ເປັນພະຍາດເອດ 5,392
- ✓ ຈຳນວນທີ່ຕາຍຍ້ອນພະຍາດເອດ 2,080

HIV ແລະ AIDS ແມ່ນຫຍັງ?

HIV = **H**uman **I**mmunodeficiency **V**irus

ເຊື້ອຈຸນລະໂຣກທີ່ເຮັດໃຫ້ພູມຕ້ານທານເຊື້ອ

AIDS = **A**cquired **I**mmune **D**eficiency
Syndromes

ໝວດອາການ ພູມຕ້ານທານເຊື້ອ

ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ HIV/AIDS

- **HIV(ເຮັດສໄອວີ):** ແມ່ນເຊື້ອໄວຣັສ ຊະນິດໜຶ່ງ ເຊິ່ງມັນຈະເຂົ້າໄປທຳລາຍເມັດເລືອດຂາວ ຫຼື ພູມຄູ່ມກັນ ໃນຮ່າງກາຍຂອງຄົນເຮົາ ແລ້ວເຮັດໃຫ້ຮ່າງກາຍຊຸດໂຊມລົງ, ສາມາດເຮັດໃຫ້ ເຊື້ອພະຍາດ ອື່ນເຂົ້າມາແຊກຊ້ອນໄດ້
- **AIDs(ເອດສ):** ແມ່ນອີກພະຍາດໜຶ່ງ ຫຼັງຈາກເຊື້ອ HIV ເຂົ້າໄປທຳລາຍພູມຄູ່ມກັນໃນຮ່າງກາຍຂອງຄົນເຮົາເຮັດໃຫ້ຮ່າງກາຍເຊື້ອມລົງ ແລະ ສາມາດເຮັດໃຫ້ພະຍາດອື່ນເຂົ້າມາແຊກຊ້ອນໄດ້ງ່າຍເຊັ່ນ : ໄຂ້ຊໍ້າເຮື້ອ, ວັນນະໂລກ, ຕານເຕັ້ນ, ພະຍາດອື່ນໆ.

ສາເຫດ HIV/AIDS

- ສາເຫດ ຂອງເອດສ ເກີດຈາກ ການຕິດເຊື້ອໄວລັດສ **HIV** ຊຶ່ງເປັນເຊື້ອໄວລັດສ ທີ່ທຳລາຍ ເມັດເລືອດຂາວ ເຮັດໃຫ້ລະບົບພູມຄຸ້ມກັນ ທີ່ເປັນໜ້າທີ່ຫຼັກ ຂອງເມັດເລືອດຂາວ ເຮັດ ວຽກບົກຜ່ອງ ໂດຍເຊື້ອ **HIV** ສາມາດ ຕິດຕໍ່ກັນໄດ້ຈາກ ການຮັບຂອງເຫລວເຊັ່ນ: ເລືອດ, ອະສຸຈີ ແລະ ຂອງເຫລວໃນຊ່ອງຄອດ,
- ປັດໃຈສຳຄັນ ທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດການຕິດເຊື້ອ HIV ມີຄື:**

ອາການສະແດງ AIDs

ເອດສ ເປັນພາວະປ່ວຍ ຂັ້ນສຸດທ້າຍ ຂອງການຕິດເຊື້ HIV, ອາການສະແດງອອກ ຕ້ອງເບິ່ງ ອາການຕິດເຊື້ HIV ເປັນຫລັກ ຊຶ່ງແບ່ງເປັນ 3 ໄລຍະຄື:

1. ໄລຍະກຳອິດຂອງການຕິດເຊື້

ຫລື ໄລຍະຕິດເຊື້ ໂດຍບໍ່ມີອາການສະແດງອອກ ຜິດປົກກະຕິ ແລະ ບໍ່ຮຸນແຮງ ແຕ່ເປັນໄລຍະທີ່ເຊື້ອມີການແຜ່ກະຈາຍລາມ ໄປຕາມເນື້ອເຍື່ອ ໃນຮ່າງກາຍ ຫລາຍກວ່າໄລຍະອື່ນໆ, ຜູ້ປ່ວຍ ຈະມີອາການຄືເປັນໄຂ້ຫວັດ ໃຫຍ່ ອາການຈະເລີ່ມປະກົດ ພາຍໃນ 1-2 ເດືອນຫລັງໄດ້ຮັບເຊື້ອ, ແລະ ຈະມີອາການ ປະມານ 2-3 ອາທິດເຊັ່ນ: ມີໄຂ້, ປວດຫົວ, ເຈັບຄໍ, ປວດກ້າມເນື້ອ ແລະ ຂໍ້ຕໍ່, ມີຜື່ນ, ຕ່ອມນໍ້າເຫລືອງໃຫຍ່ ໂດຍສະເພາະ ບໍລິເວນຄໍ.

2. ໄລຍະອາການສະຫງົບ

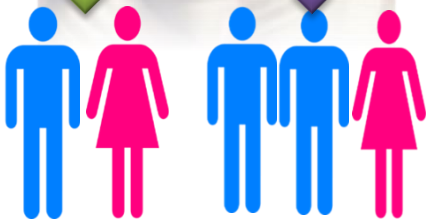
ມັກບໍ່ມີອາການສະແດງອອກ ຫລື ແບບຈະບໍ່ມີອາການປ່ວຍເລີຍ ແຕ່ຍັງມີເຊື້ອຢູ່ພາຍໃນຮ່າງ ກາຍ ແລະ ທຳລາຍລະບົບພູມຄຸ້ມກັນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ, ການຕິດເຊື້ອໄລຍະນີ້ຈະເກີດຂຶ້ນເປັນໄລຍະເວລາປະມານ 10 ປີ ຫລື ຫລາຍ ກວ່ານັ້ນ ຫາກໄດ້ຮັບຢາຕ້ານ ເອດສ ໄອວີທັນເວລາ ແລະ ກິນຢາຖືກຕ້ອງຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ. ສຳລັບຜູ້ບໍ່ໄດ້ຮັກສາອາດເກີດການເຈັບປ່ວຍຮຸນແຮງໄດ້ໄວຂຶ້ນແລະ ຈະກ້າວເຂົ້າສູ່ການເປັນ ເອດສໃນລະດັບອອນໆ ເຊັ່ນ: ໄຂ້, ອອ່ນເພຍ, ໜົດແຮງ ຖອກທ້ອງ, ນໍ້າໜັກຫລຸດ, ຕ່ອມນໍ້າເຫລືອງ ບວມມີເຊື້ອລາໃນປາກ, ເປັນຕາມເຕັ້ນ

3. ໄລຍະເປັນເອດສ

ເປັນໄລຍະສຸດທ້າຍ ຂອງການຕິດເຊື້ອ HIV ຫາກຜູ້ປ່ວຍບໍ່ໄດ້ຮັບການຮັກສາ ການຕິດເຊື້ອຈະພັດທະນາໄປເປັນເອດສ ໄລຍະປະມານ 10 ປີ ເມື່ອເປັນເອດສ ພູມຄຸ້ມກັນຈະຖືກທຳລາຍ ຈົນເສຍຫາຍ ຫັກ ແລະ ບໍ່ສາມາດຕ້ານທານ ຕໍ່ເຊື້ອໄດ້ ເຮັດໃຫ້ເກີດການຕິດເຊື້ອ ແລະ ເຈັບປ່ວຍດ້ວຍ ໂລກແຊກຊ້ອນຕ່າງໆ ຕາມມາ ຈົນສ່ຽງຕໍ່ການເສຍຊີວິດ ອາການຄື:

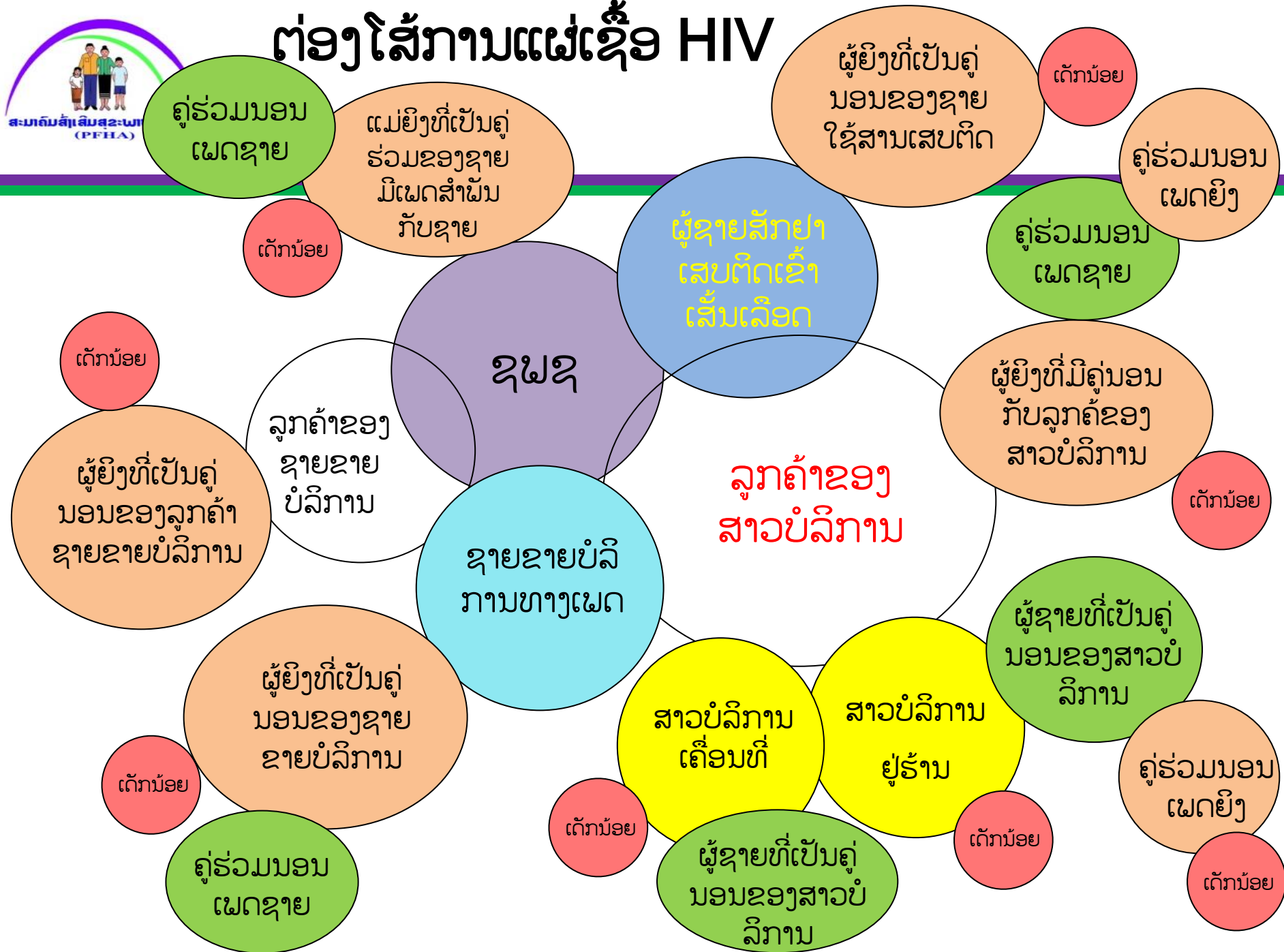
- ມີໄຂ້ຕະຫລອດເວລາ
- ເມື່ອຍ ອອ່ນແຮງ
- ນໍ້າໜັກຫລຸດ
- ເຫື່ອອອກຫລາຍຍາມການຄືນ
- ຖອກທ້ອງຊໍາເຮື້ອ
- ມີຈຸດສີຂາວ ຫລື ບາດແຜ ບໍລິເວນລິ້ນ ແລະ ປາກ.

ເສັ້ນທາງ ຕິດຕໍ່ HIV/AIDS

ຕ່ອງໂສ້ການແຜ່ເຊື້ອ HIV

ການບົ່ງມະຕິ HIV/AIDS

ກວດຫາຜູ້ມີຕ້ານທານໂລກຕໍ່ເຊື້ອ (HIV Antibody)

- ເກັບເລືອດຫລືຂອງເຫລວນໍາປາກ ໄປກວດ
- ສາມາດພົບເຊື້ອ 3-12 ອາທິດ, 97% ຜູ້ຕິດເຊື້ອຈະມີຜູ້ມີຕ້ານທານຕໍ່ເຊື້ອ

1

ກວດຫາປະລິມານຊີດີໄຟ (CD4 Count)

- ກວດເມັດເລືອດຂາວ ໃນເລືອດທີ່ເກີດຈາກ hiv ທໍາລາຍ ເມັດເລືອດຂາວ ຊຶ່ງເປັນທີ່ຢູ່ລະບົບພູມຄຸ້ມກັນຮ່າງກາຍ ຖ້າຄ່າ $cd4 < 200$ (ປົກກະຕິ **600-1,200**) ພາວະຕິດ ເຊື້ອ ແລະ ພັດທະນາໄປເປັນເອດສ,

2

ກວດຫາປະລິມານໄວລັດສ໌ທີ່ມີໃນເລືອດ (Viral Load):

- ຫາກມີໄວລັດສ໌ ໃນເລືອດ ເພີ່ມຂຶ້ນ ຢ່ອມມີໂອກາດ ສຽງຕິດເຊື້ອ HIV ເພີ່ມຂຶ້ນ,
- ກວດພົບເຊື້ອ 2-6 ອາທິດຂອງການຕິດເຊື້ອ.

3

ກວດຫາຜົນທຳຂອງໄວລັດສ໌ (Nucleic Acid)

- ກວດຫາປະລິມານໄວລັດສ໌ HIV ແລະ ປະຕິກິລິຍາພູມຄຸ້ມກັນ ບໍ່ຕອບສະໜອງຕໍ່ເຊື້ອໄວລັດສ໌, ກວດເມື່ອຈໍາເປັນໃນກໍລະນີ ຄົນປ່ວຍມີຄວາມສຽງສູງ/ ສິງໃສ ອາການເບື້ອງຕົ້ນຂອງການຕິດເຊື້ອເອດສໄອວີ, ພົບເຊື້ອ 1-4 ອາທິດຂອງການຕິດເຊື້ອ,

4

ໃນກໍລະນີສິງໃສ ວ່າ ອາດໄດ້ຮັບເຊື້ອ ເຮດໄອວີ ຫລື ເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສຽງສູງ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບເຊື້ອເຂົ້າສູ່ຮ່າງກາຍ ເຊັ່ນ: ຜູ້ທີ່ມີເພດສໍາຜັນ ບໍ່ປ້ອງກັນ (ຄູ່ຮ່ວມນອນຫລາຍຄົນ) ແລະ ຜູ້ໃຊ້ເຂັມສັກຢາ ຮ່ວມກັບຄົນອື່ນ ຄວນກວດ ທຸກ 3 ເດືອນ ຫລື ປີລະຄັ້ງ.

ການປິ່ນປົວ HIV/AIDS

- ຍັງບໍ່ສາມາດປິ່ນປົວໄດ້ຫາຍຂາດ ແຕ່
ການດູແລຮັກສາ ຜູ້ຕິດເຊື້ອມີການ
ພັດທະນາໄປຫຼາຍ ກໍເພື່ອຜູ້ຕິດເຊື້ອໄດ້ໃຊ້
ຊີວິດທີ່ຍືນຍາວ ມີຄຸນນະພາບທີ່ດີຂຶ້ນ
ແລະ ກໍມີພູມຕ້ານທານທີ່ດີຂຶ້ນຕື່ມອີກ
- ຖ້າພົບກໍລະນີສົງໄສ ແມ່ນໃຫ້ແນະນຳ
ສົ່ງຕໍ່ໄປບ່ອນທີ່ມີເງື່ອນໄຂ.

ການປ້ອງກັນ HIV/AIDS

1. ໃຊ້ຖົງຢາງອະນາໄມທຸກຄັ້ງທີ່ມີແພດສໍາພັນ

2. ຮັກດຽວໃຈດຽວ

3. ກ່ອນແຕ່ງງານ ຫລື ເອົາລູກ ຄວນກວດຮ່າງກາຍ, ເລືອດແລະຂໍ້ຄໍາປຶກສາເລື່ອງHIV/AIDSຈາກແພດໝໍ

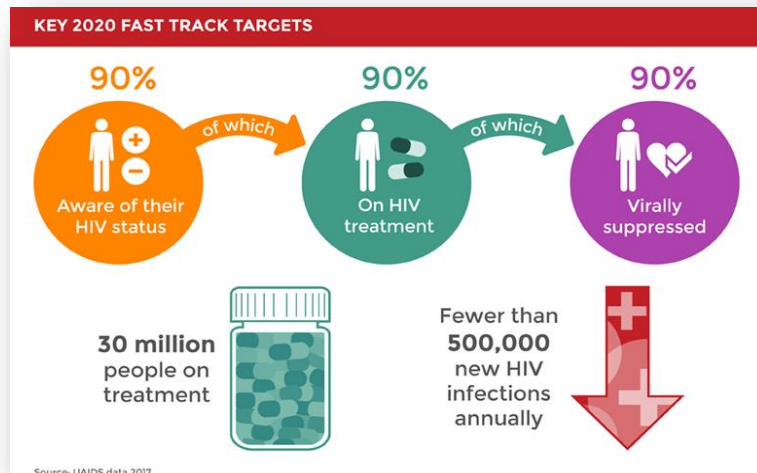
4. ງົດເຄື່ອງດື່ມແອວກໍ່ຮໍ ແລະ ງົດໃຊ້ສານ ເສບຕິດ ທຸກສະນິດ

90-90-90 ໃຫ້ບັນລຸເປົ້າ ໃນປີ2020

- ໃນປີ 2017 ມີ ສາມໃນສີ່ຄົນ (75%) ຂອງຜູ້ຕິດເຊື້ອເຮສໄອວີ **ຮູ້ສະຖານະການຕິດເຊື້ອ** (ຮູ້ວ່າຕິດເຊື້ອຫລືບໍ່) ຂອງພວກເຂົາ.
- ໃນບັນດາຜູ້ຕິດເຊື້ອຜູ້ທີ່ຮູ້ຈັກສະຖານະການຕິດເຊື້ອ **ໄດ້ເຂົ້າການປິ່ນປົວ** (ໄດ້ກິນຢາປະຈຳ ແລະ ຖືກຕ້ອງ) ດ້ວຍຢາຕ້ານເຊື້ອເຮສໄອວີ (79%).
- ແລະ ບັນດາຜູ້ທີ່ເຂົ້າການປິ່ນປົວ, ສີ່ໃນຫ້າຄົນ (81%) **ສາມາດກົດເຊື້ອເຮສໄອວີ** (ຜູ້ຕິດເຊື້ອ ມີໄວລັດສໂລດ ຕໍ່າກວ່າ 50 ກອບປີ) (virally suppressed).

ເປົ້າໝາຍເພື່ອຢຸດຕິການລະບາດ

- ເປົ້າໝາຍ 90-90-90 ໃນປີ 2020
- ເປົ້າໝາຍ 95-95-95 ໃນປີ 2025
- ເປົ້າໝາຍສິ້ນສຸດເອດ ໃນປີ 2030

ສະຫລຸບຫຍໍ້

- ❑ ການຕິດເຊື້ອ HIV ໃນ ສປປ ລາວ.
  - ການແຜ່ເຊື້ອຢ່າງໄວວາ ໃນກຸ່ມຊາຍມີເພດສໍາພັນກັບຊາຍ (ຊຸມຊ/MSM) ແລະ ກຸ່ມກະເທີຍ.
  - ການແຜ່ລະບາດ HIV ຕໍ່າ ໃນກຸ່ມສາວບໍລິການ (FSW).
  - ການແຜ່ກະຈາຍຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໃນກຸ່ມຊາຍ ແລະ ຍິງທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່າ.
- ❑ ຜິດຕິກຳສ່ຽງພວມເກີດຂຶ້ນ.
  - ຄວາມຖີ່ສູງຂອງການຮ່ວມເພດທາງຮູທະວານ ລະຫວ່າງຊາຍມີເພດສໍາພັນກັບຊາຍ (ຊຸມຊ); ການໃຊ້ຖົງຢ່າງອະນາໄມເປັນປົກກະຕິໃນກຸ່ມຊາຍມີເພດສໍາພັນກັບຊາຍ(ຊຸມຊ) ແມ່ນພຽງແຕ່ 10-25% ເທົ່ານັ້ນ.
  - ການຜັດປ່ຽນເຂົ້າ-ອອກຂອງສາວບໍລິການ (FSW) ແມ່ນໄວຫຼາຍ (2 ປີ); ການນໍາໃຊ້ຖົງຢ່າງອະນາໄມສູງຫລາຍກັບລູກຄ້າ ແຕ່ການໃຊ້ຖົງຢ່າງອະນາໄມກັບຄູ່ຮ່ວມປົກກະຕິຊໍ້າພັດຕໍ່າ.
- ❑ ຄວາມຮູ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງກ່ຽວກັບການຕິດເຊື້ອ HIV, ການປ້ອງກັນ ແລະ ເຂົ້າມາສະຖານບໍລິການ ຍັງຕໍ່າ.
- ❑ ການກວດເລືອດຊອກຫາ HIV ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ພຽງແຕ່ໃນກຸ່ມແມ່ຍິງຖືພາ ແລະ ບັນດາກຸ່ມປະຊາກອນສ່ຽງໃນໂຄງການເທົ່ານັ້ນ; ຫຼາຍຄົນໄດ້ຮັບການກວດເລືອດ ກໍແມ່ນເມື່ອເຂົາເຈົ້າມີອາການເຈັບປ່ວຍ ແລະ ຜິດຕິກຳສ່ຽງ HIV ແລ້ວ.
- ❑ ການເລີ່ມຕົ້ນການປິ່ນປົວ ແລະ ການສືບຕໍ່ການປິ່ນປົວດ້ວຍຢາເອອາວີ (ART) ສາມາດປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນໄດ້.
- ❑ ການວິເຄາະ, ການກວດສອບ ແລະ ການສິນທະນາເຖິງການກວດເລືອດແບບສະໝັກໃຈ (VCT) ແລະ ຂໍ້ມູນການປິ່ນປົວດ້ວຍຢາເອອາວີ (ARV) ແມ່ນຈະເປັນປະໂຫຍດ.

ເອກກະສານອ້າງອີງ

1. ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ສູນຕ້ານເອດ/ສະຖານທີ່ ໃຫ້ຄໍາປຶກສາ ແລະ ກວດເລືອດ ໃນທົ່ວປະເທດ.
2. ບົດນໍາສະເໜີ ດຣ. ຂັນທະນຸວຽງ ໄຊຍະບຸນທະວົງ ຮອງຫົວໜ້າສູນຕ້ານເອດ ແລະ ພະຍາດຕິດຕໍ່ທາງເພດສໍາພັນ; ໃນກອງປະຊຸມທົບທວນ ແລະ ຖອດຖອນບົດຮຽນ ການສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານເຊື້ອ ເຮສໄອວີ/ພະຍາດເອດ ແລະ ພຕພ.
3. ຫລັກສູດ ການຮຽນການສອນ ວິຊາສຸຂະສິກສາ ໂຮງຮຽນແກຣງ (ວິທະຍົດຖາວອນ) ອໍາເພີແກງ ຈັງຫວັດລະຍອງ ປະເທດໄທ.

ຂໍຂອບໃຈ

Thank you for your attention
Q&A

